

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Kāpēc ilgtspējīga būvniecība un zaļais iepirkums?

Inese Pelša
Koordinācijas departamenta
Stratēģijas un ilgtspējīgas attīstības
nodaļas vecākā eksperte

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Zaļā iepirkuma definīcija un principi

Zaļais publiskais iepirkums – tādu preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkums, kuru ietekme uz vidi to aprites ciklā ir mazāka nekā precēm, pakalpojumiem un būvdarbiem ar tādu pašu lietojuma mērķi, kas iegādāti, nepiemērojot zaļā publiskā iepirkuma principus:

- videi draudzīgāks iepirkums;
- kaitējuma novēršana;
- aprites cikla skatījums;
- ietekmju uz vidi salīdzinājums;
- informācija par vides aizsardzības pasākumiem.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Tiesiskais pamats un instrumenti ZPI ieviešanai Latvijā

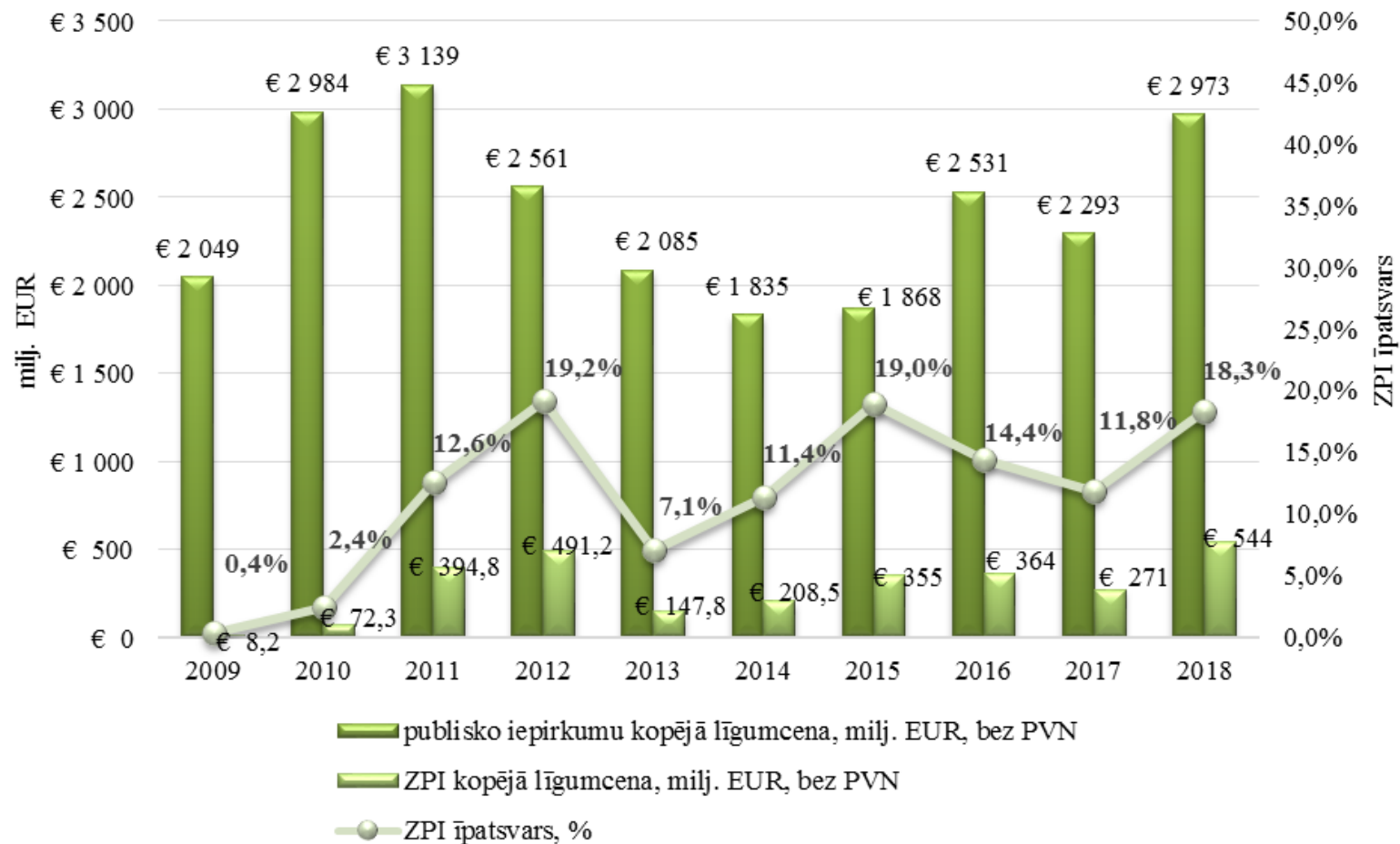
- Publisko iepirkumu likums;
- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likums;
- MK noteikumi Nr.353 «Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība»;
- ZPI piemērošanas vadlīnijas;
- ikgadējie informatīvie ziņojumi par zaļā iepirkuma īstenošanu valsts pārvaldē;
- Elektronisko iepirkumu sistēmas «zaļie» katalogi.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ZPI īpatsvara dinamika Latvijā finansiālā izteiksmē

(IUB statistikas dati)

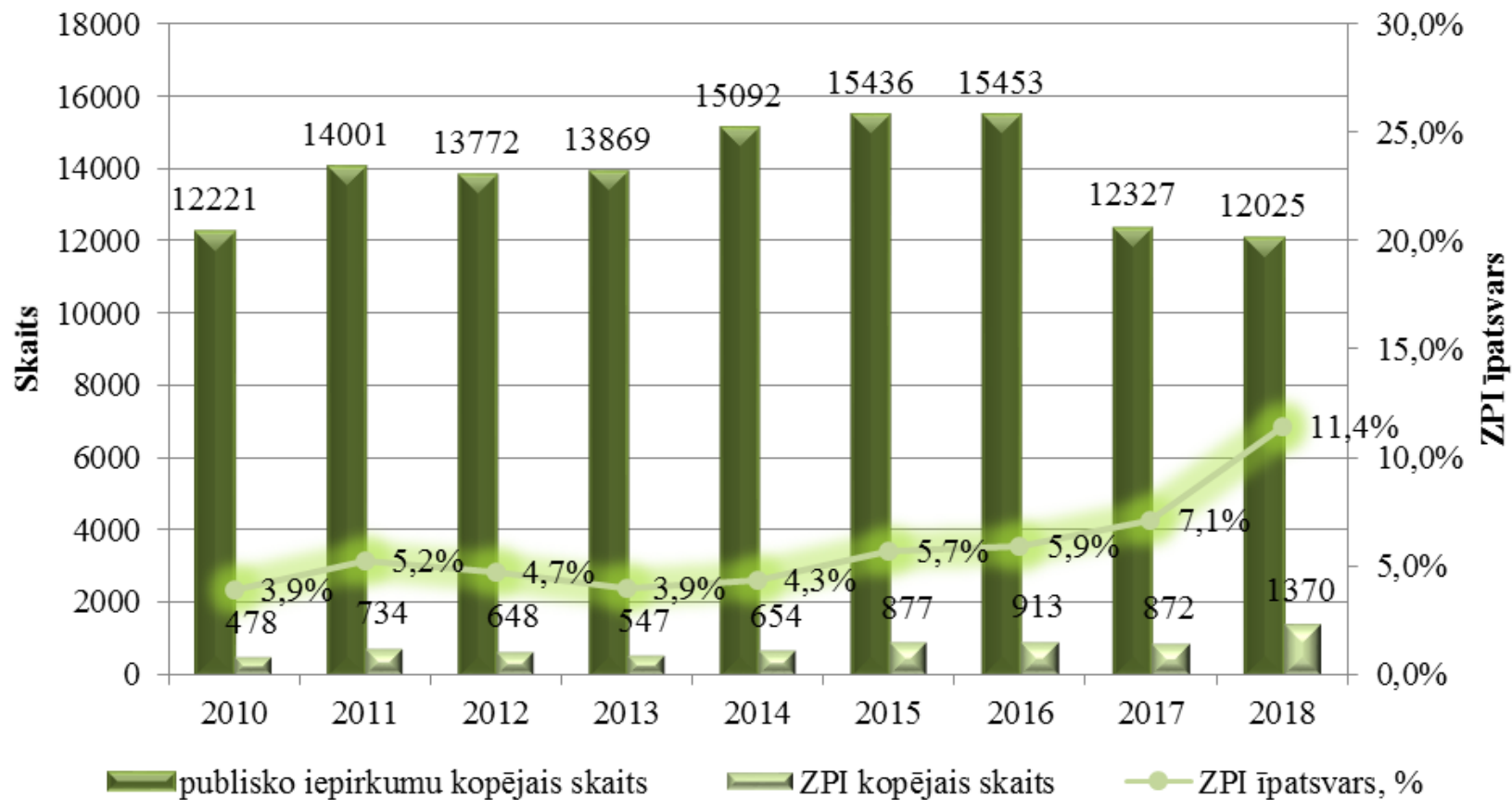

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ZPI īpatsvara dinamika Latvijā pēc iepirkumu skaita

(IUB statistikas dati)

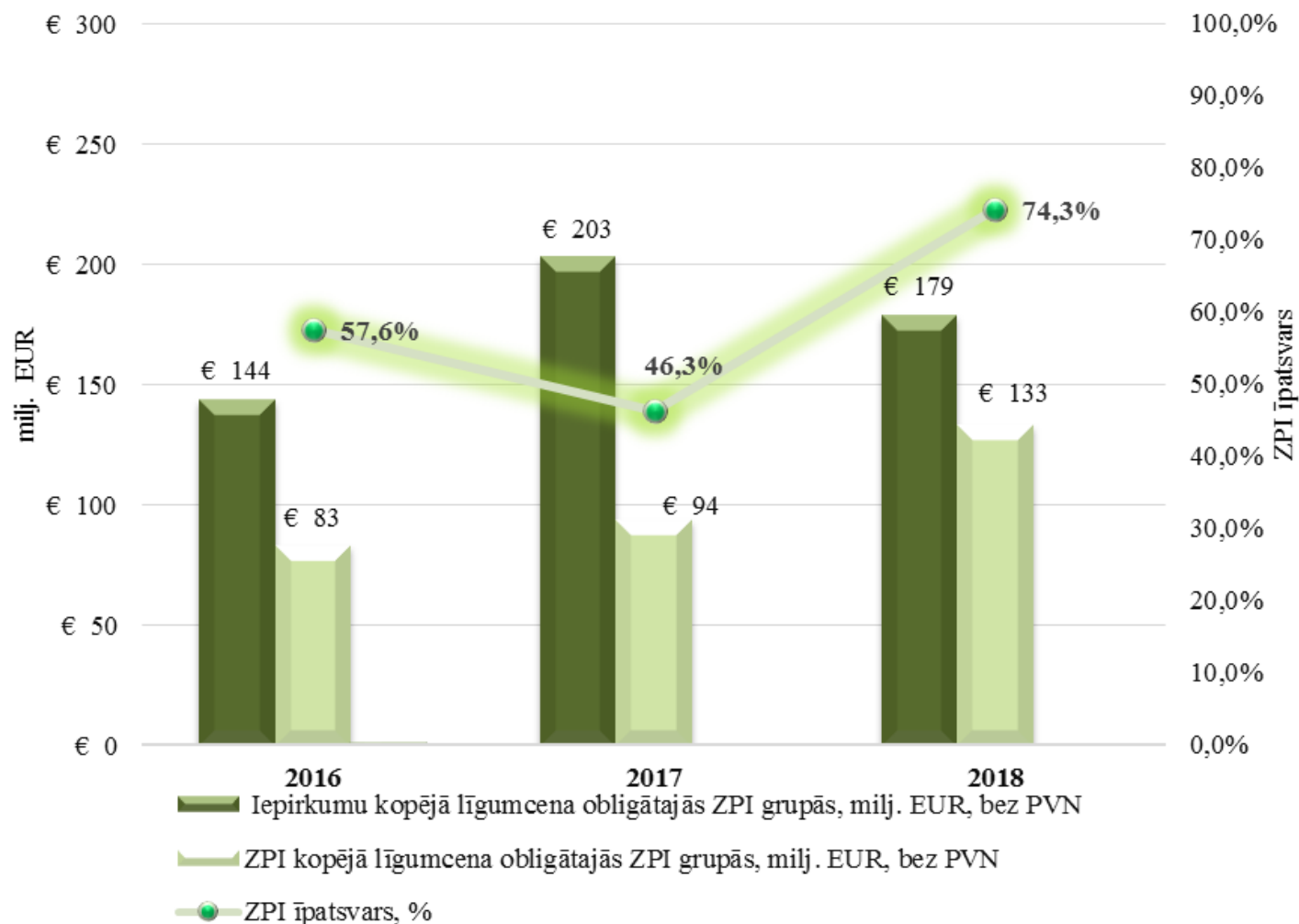

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrij

ZPI īpatsvara dinamika Latvijā pēc iepirkumu skaita

(IUB statistikas dati)

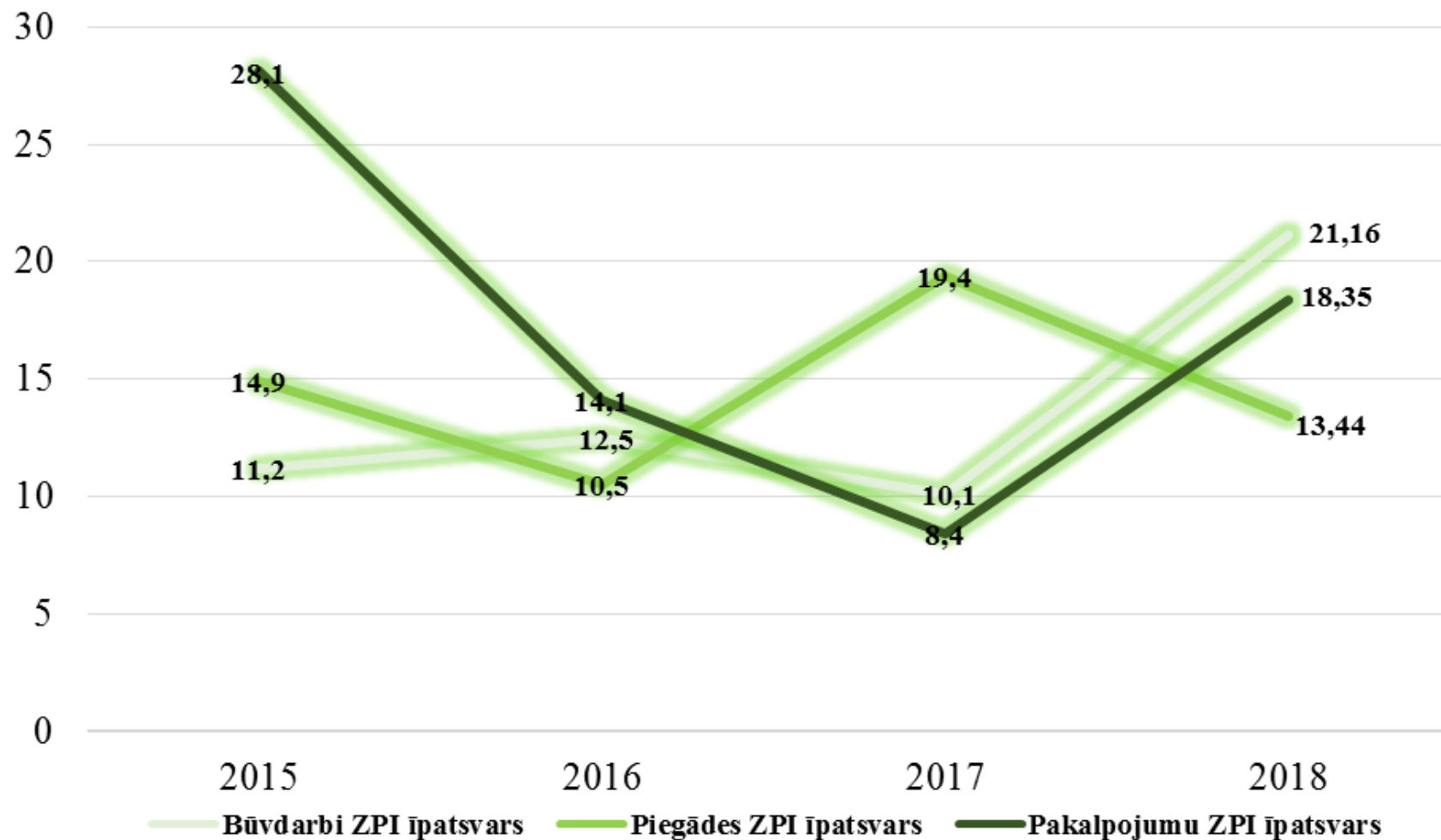

**80% ZPI īpatsvars
2020. gadā obligāti
piemērojām preču
un pakalpojumu
grupām**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ZPI īpatsvara dinamika Latvijā pēc iepirkumu veida 2015.-2018.gads (IUB statistikas dati)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība

- Pretendentu kvalifikācijas kritēriji;
- Tehniskā specifikācija (pasūtītāja prasības);
- Piedāvājuma vērtēšanas kritēriji;
- Līguma izpildes noteikumi;
- Prasību un kritēriju grupas.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ZPI kritēriju piemērošanas principi

- Atbilstoši konkrētajam iepirkumam **identificēt** atlases, piedāvājuma izvērtēšanas kritērijus, tehniskajā specifikācijā un līgumā iekļaujamos aspektus
- **Kritērijiem jābūt tādiem, lai neradītu** pretendentiem **nesamērīgu resursu patēriņu** piedāvājuma sagatavošanā, kā arī lai **pasūtītājs spētu novērtēt un uzraudzīt to izpildi**
- Kritēriju izpildei jābūt **pierādāmai**;
- Kritērijiem jābūt ar **pietiekošu nozīmību**;
- **Līguma izpildes laikā ir jāpārbauda to sasniegšanu.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvniecības process

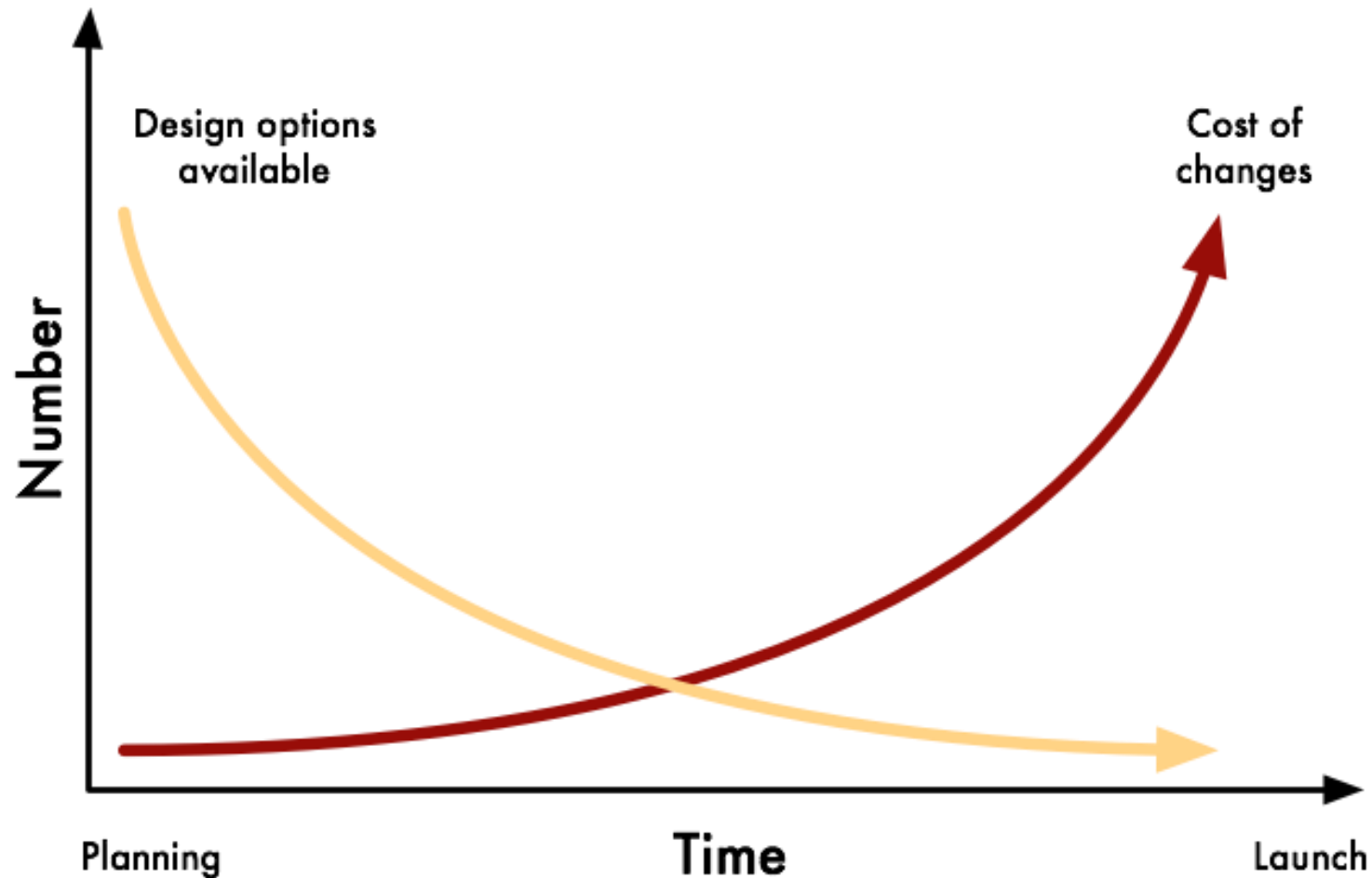
ZPI būvdarbiem sākas šeit!

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Izmaiņu izmaksas

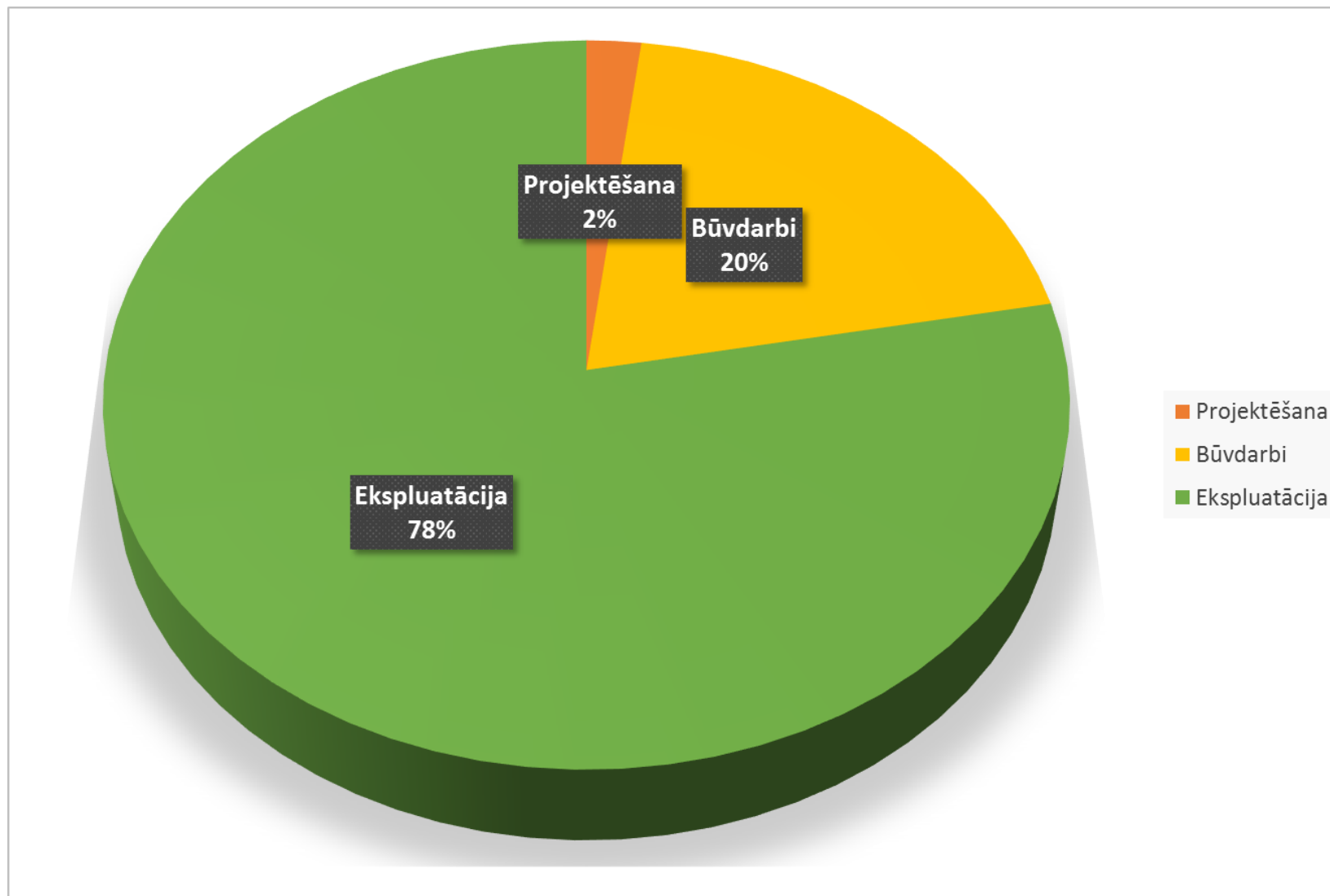

Avots: Latvijas Arhitektu Savienības Sert. Arch. E.Rožulapas prezentācija

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Izmaksu sadalījums būves dzīves ciklā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības

ministrija

Zaļie kritēriji ēku būvniecības projektiem

Ēkas specifikācija:

- Definēt energoefektivitātes līmeni kWh/m² (jaunbūve, rekonstrukcija)
- Alternatīvie enerģijas avoti (saule, vējš, zemessūkņi, u.c.)
- Dienasgaismas pieejamība un gaisa kvalitāte
- Ēkas sertificēšana pēc starptautiskām ilgspējīgas būvniecības vērtēšanas sistēmām (BREEM, LEAD, u.c.)
- Kokmateriāli ar ilgtspējīgas izcelsmes sertifikātiem (FSC)
- Atkārtoti pārstrādāto būvmateriālu izmantošana
- Būvmateriāli, inženierrisinājumi ar ilgāku kalpošanas laiku

Projektēšana:

- Arhitekta/projektētāja pieredze pasīvo ēku būvniecībā;
- Dzīves cikla izmaksu analīze un aprēķins;

Būvniecība:

- Atbildīgā būvdarbu vadītāja pieredze energoefektīvu ēku būvniecībā;
- Būvgružu šķirošana un nodošana speciālos poligonos;
- Videi draudzīgas tehnikas izmantošana (būvmateriālu transportēšanas attāluma noteikšana)

Apsaimniekošana:

- Ēkas garantijas period ietekme uz vidi mērījumi;
- Efektīva inženiersistēmu apkalpošana, u.c.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aprites cikla izmaksas

- Pieejama **vienkāršota aprēķina metodika**.
- Izvēlēties **būtiskākās komponentes**: iekārtas, kas patērē elektrību vai kurām jāveic regulāru apkopi, sastāvdaļu nomaiņu, ēkas daļas, kam jāveic regulāru uzkopšanu, piemēram, grīdas, logi, stiklotās sistēmas
- Projektēšanas iepirkumā – līguma nosacījumi par variantu salīdzināšanu projektēšanas laikā, būvdarbu iepirkumā – saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma kritērijs, ja nav bijis ietverts projektēšanas līgumā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dzīves cikla aprēķinu modeļi

- izmaksu kalkulators
enerģiju patērējošām
precēm, t.sk. mobilā
aplikācija

Spuldzes

Datori

Monitori

Drukas iek.1

Drukas iek.2

Ledusskapji

Putekļsūcēji

Televizori

Trauku mazgājamā mašīna

Tvaika nosūcēji

Veļas mašīnas

Žāvētaji

- **būvniecības dzīves cikla izmaksu aprēķina kalkulators**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ZPI ES Struktūrfondu fondu projektos

- Lai nodrošinātu Horizontālās prioritātes Ilgtspējīga attīstība (HP IA) principa ievērošanu projekta iesnieguma atlases kritērijos tiek iekļauti kritēriji par ZPI piemērošanu.
- **56% no apstiprinātajiem** Specifisko atbalsta mērķu **projektu** iesniegumu vērtēšanas kritērijiem **(62 projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji)** iekļauts kritērijs par ZPI piemērošanu.
- **Projektu īstenošanas uzraudzībā** projektiem, kuriem plānoti specifiski HP IA rādītāji **(420 projekti)**, **60% projektu plānots piemērot ZPI uzskaiti (254 projekti)**.
- Laikā no 2014. līdz 2018. gadam, īstenojot ES fondu projektus, **ZPI piemērots iepirkumos par kopējo summu ~12,5 milj. euro.**

Preču un pakalpojumu grupas, kurām publiskajā iepirkumā piemēro zaļā iepirkuma prasības un kritērijus

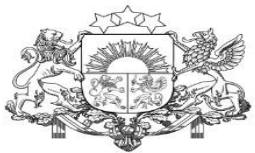
Obligāti (1.pielikums):

- 1.Biroja papīrs
- 2.Drukas iekārtas
- 3.Datortehnika un IKT infrastruktūra
- 4.Pārtika un ēdināšanas pakalpojumi
- 5.Tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi
- 6.Iekštelpu apgaismojums
- 7.Ielu apgaismojums un satiksmes signāli

Brīvprātīgi (2.pielikums):

- 1.Būvdarbi (biroju ēkas)
- 2.Ceļu būve un satiksmes zīmes
- 3.Ūdens sildītāji siltuma ražošanai
- 4.Dārzkopības produkti un pakalpojumi
- 5.Elektroenerģija
- 6.Klozetpodī un pisuāri
- 7.Koģenerācijas iekārtas
- 8.Mēbeles
- 9.Notekūdeņu infrastruktūra
- 10.Sienu paneļi
- 11.Izlietnes, krāni, dušas uzgaļi un to aprīkojums
- 12.Tekstilpreces
- 13.Transports
- 14.Veselības aprūpes elektriskās un elektroniskās iekārtas

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Tematiskās diskusijas

- 1. Būvdarbi un iekštelpu apgaismojums 1.03.**
2. Pārtika un ēdināšanas pakalpojumi 5.03.
3. Mēbeles un tekstilpreces 22.03.
4. Tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi 22.03.
5. Datortehnika, IKT infrastruktūra un datu serveri 2.04.
6. Ceļu būve un ielu apgaismojums (iekļaujot arī bērnu rotaļu laukumu un sporta laukumu segumi) 10.04.
7. Transports 15.04.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Turpmākie izaicinājumi

- Joprojām dominē viedoklis, ka zaļie publiskie iepirkumi ir dārgāki un sarežģītāki, un „zaļo” prasību un kritēriju ieviešana ierobežos konkurenci un var novest pie konkursa rezultātu pārsūdzēšanas.
- ZPI kritēriji jāņem vērā un jāiestrādā jau projekta plānošanas posmā.
- Būtiska ir sadarbība starp projektu izstrādātājiem un iepirkuma speciālistiem.
- Iepirkumu līgumu izpildes kontrole un atbilstības pārbaudes procedūru piemērošana.
- Mērķtiecīgi apmācību semināri, praktiski piemēri. Ikgadēji no 2015.gada rudenī VARAM organizē apmācību seminārus par ZPI piemērošanu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pašvaldību TOP 10 piemērojot ZPI

<i>Pašvaldības iestādes nosaukums</i>	<i>Publikāciju skaits</i>
Liepājas pilsētas pašvaldība	48
Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments	44
Jelgavas pilsētas pašvaldība	35
Daugavpils pilsētas pašvaldība	31
Rēzeknes pilsētas pašvaldība	30
Jūrmalas pilsētas pašvaldība	24
Jēkabpils pilsētas pašvaldība	21
Madonas novada pašvaldība	16
Dobeles novada pašvaldība	12
Rīgas domes satiksmes departaments	12

<i>Pašvaldības iestādes nosaukums</i>	<i>Kopējā līgumcena EUR, bez PVN</i>
Jelgavas pilsētas pašvaldība	38 831 475
Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments	38 198 931
Rīgas domes satiksmes departaments	30 383 219
Daugavpils pilsētas pašvaldība	26 022 906
Jūrmalas pilsētas pašvaldība	19 275 702
Rēzeknes pilsētas pašvaldība	16 975 544
Liepājas pilsētas pašvaldība	15 633 655
Dobeles novada pašvaldība	13 924 197
Valmieras pilsētas pašvaldība	10 513 341
Jēkabpils pilsētas pašvaldība	5 845 793

Zaļais publiskais iepirkums

Zaļais publiskais iepirkums

Normatīvais regulējums un metodiskais atbalsts

Sadarbības partneru pieredze

Biežāk uzdotie jautājumi (BUJ)

Informatīvie un audiovizuālie materiāli

Eiropas Komisijas izstrādātie ieteikumi Zaļā publiskā iepirkuma piemērošanai

Zaļā iepirkuma kalkulators

Kas ir Zaļais iepirkums,
kā tas strādā un kādi ir tā ieguvumi?

Kā atpazīt Zaļo iepirkumu?

Zaļā iepirkuma pieredzes stāsti.

DARBĪBAS JOMAS

- Dabas aizsardzība
- E-pārvalde
- Fondi un investīcijas
- Ilgtermiņa attīstība
- Klimata pārmaiņas
- Pašvaldības
- Publisko pakalpojumu sistēmas
pilnveide
- Reģionālā attīstība
- Teritorijas attīstības plānošana
- Ūdeņu pārvaldība
- Vides aizsardzība
- Zaļais publiskais iepirkums**

Foto galerija

- Par ministriju
- Kontakti
- Aktualitātes
- Vakances
- Nozares politika
- Normatīvie akti
- Fondi un investīcijas
- Valsts galvojums
- Publiskais iepirkums
- ES informācija
- Starptautiskā sadarbība
- Publikācijas un pētījumi
- Sabiedrības līdzdalība

INTERAKTĪVĀS IESPĒJAS

Ministra kalendārs

Ministrs Twitter

Informācijas un atbalsta avoti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!

Kontakti: zpi@varam.gov.lv

Internet: www.varam.gov.lv darbības joma – zaļais publiskais iepirkums

